

РІШЕННЯ

щодо присудження наукового ступеня доктора наук

Спеціалізована вчена рада з присудження наукового ступеня доктора наук Д 35.725.04 Львівського державного університету внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ України прийняла рішення про присудження наукового ступеня доктора економічних наук Равлінко Зоряні Петрівні на підставі прилюдного захисту докторської дисертації «Теоретико-методологічні засади безпекової діяльності торговельних підприємств» у вигляді рукопису за спеціальністю 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності 7 лютого 2025 року, протокол № 9.

РАВЛІНКО Зоряна Петрівна, 1979 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2004 році Львівський національний університет імені Івана Франка за спеціальністю «Правознавство».

Кандидат юридичних наук з 2016 року.

Навчається в докторантурі Львівського державного університету внутрішніх справ з 2023 року до теперішнього часу.

Докторська дисертація виконана на кафедрі менеджменту та економічної безпеки Навчально-наукового інституту управління, психології та безпеки Львівського державного університету внутрішніх справ.

Науковий консультант МЕЛЬНИК Степан Іванович, доктор економічних наук, професор, Львівський державний університет внутрішніх справ, заступник декана факультету № 2 з освітньої та науково-дослідної діяльності.

Рекомендовано до захисту 17 грудня 2024 року.

Здобувачка має 40 наукових публікацій за темою дисертації, з них: 1 монографія; 5 статей у наукових періодичних виданнях, які індексуються у наукометричних базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection; 18 статей у наукових фахових виданнях України; 2 статті у міжнародних виданнях; 14 наукових праць у збірниках за матеріалами конференцій, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

Опоненти:

ІЛЯШ Ольга Ігорівна, доктор економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, професор кафедри економіки підприємства, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського, професор кафедри економічної кібернетики дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. На рис. 1.3 (с. 62) представлено авторське бачення сутності ключових категорій, що через встановлений взаємозв'язок визначають безпекову діяльність підприємства. На нашу думку, в межах сформованого категоріального силогізму доцільно було також уточнити розуміння економічних інтересів на рівні підприємства, які згадуються у визначенні безпекової діяльності підприємства.

2. На рис. 1.7 (с. 113), при уточненні змісту антисипативної технології управління безпековою діяльністю підприємства, авторка вказує на необхідність відстеження «слабких» сигналів, при цьому в тексті в недостатній

мірі розглянуто цей момент з позиції конкретизації джерел та процедури опрацювання таких сигналів.

3. На рис. 2.8 (с. 154) визначено основні параметри торговельно-технологічного процесу функціонування підприємств традиційної та електронної торгівлі. Додатково доцільно було обумовити можливі відмінності, які виникають в межах базових форм торгівлі через специфіку окремих груп товарів, що також повинно враховуватися в ході безпекової діяльності підприємства.

4. На рис. 3.26 (с. 244) розглянуто засади створення системи інформаційно-аналітичного забезпечення безпекової діяльності торговельних підприємств. В тексті підрозділу 3.2 здобувачка неодноразово підкреслює зв'язок між вказаною системою та системою інформаційного забезпечення управління підприємством, що доцільно було реалізувати також і в графічному вигляді.

5. На рис. 4.15 (с. 308) авторка деталізує складові організаційно-економічного механізму управління безпековою діяльністю торговельних підприємств, при цьому застосування організаційних й економічних елементів зводиться до впливу на об'єкти безпеки. На нашу думку, доцільно було передбачити й активність за рахунок вказаного механізму стосовно середовища функціонування торговельного підприємства.

ШАУЛЬСЬКА Лариса Володимирівна, доктор економічних наук за спеціальністю 08.00.07 – демографія, економіка праці, соціальна економіка та політика, професор кафедри управління персоналом та економіки праці, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, професор кафедри економіки підприємства, дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У підрозділі 1.2 (с. 64–69) здобувачка досліджує можливість застосування гомеостатичного підходу в безпековій діяльності підприємства та підґрунтя його існування й забезпечення. Узагальнений результат представлено на рисунку 1.4 «Параметри застосування гомеостазу в безпековій діяльності підприємства» (с. 69). Підтримуючи ідею в цілому, варто зазначити, що, по-перше, термін «параметри» передбачає певну вимірюваність та структурованість сил впливу, що реально забезпечити тільки частково для окремих представлених напрямів; по-друге, недостатньо обґрунтованою, певною мірою спрощеною є одностороння система зв'язків між елементами рисунку; по-третє, якщо йдеться про прикладний характер цієї схеми (як заявлено у назві), доцільно передбачити комплекс індикаторів з метою використання в статусі орієнтирів прийнятного рівня стабільності, адаптивності, резервів тощо.

2. У підрозділі 1.3 представлена модель управління безпековою діяльністю підприємства на основі характеру динаміки та впливу зовнішнього середовища (рис. 1.7, с. 113). Авторка обґрунтовує вибір антикризової технології, як доцільної для застосування за умови «критичного» рівня флуктуацій. У зв'язку з таким обмеженим формулюванням підстав для вибору, потребує додаткового пояснення авторське бачення типу реагування й

практики дій суб'єктів безпеки в умовах надвисокого рівня турбулентності, «каскаду бифуркацій» зокрема.

3. У продовження попереднього зауваження слід зазначити, що згадана модель й інші представлені в роботі підходи до управління безпековою діяльністю торговельного підприємства (рис. 2.11, 4.15 та подібні, а також пов'язані тексти) містять описи змісту діяльності, функцій, принципів тощо, проте характеристика суб'єктів безпекової діяльності із чітким визначенням ролей, ієрархії, зон відповідальності та зв'язків значно посилила би роботу, оскільки саме суб'єктна орієнтація управлінського впливу забезпечує його результативність та визначає потреби оновлення чинної організаційної взаємодії, оновлення компетентнісної структури тощо.

4. Цілком підтримую новий науковий результат авторки, яким є запропонована модель механізму мотивування інтелектуалізації безпекової діяльності торговельних підприємств (рис. 5.7 та пов'язані тексти). Вважаю, що опора на інтелектуальні активи бізнесу та їх розвиток є реалістичним шляхом до розширення сегментів стійкої безпекової діяльності, що потребує відповідного управлінського забезпечення у форматі мотивації зокрема. Бачу перспективу розвитку цієї теми, оскільки в дисертації певні рекомендації тільки окреслені та обмежено враховують специфіку мотивації саме інтелектуалізованої діяльності, що спирається на розвинені когнітивні ресурси, відкритий розум та специфічний майндсет фахівців, спроможних генерувати й реалізовувати нелінійні рішення. Класика матеріального й нематеріального стимулювання тут має бути доповнена складними інструментами створення середовища, що розвиває та має потенціал для саморозвитку, визначенням профілів суб'єктів процесу інтелектуалізації безпекової діяльності та об'єктів впливу, а також технологіями наполегливої імплементації принципів справжньої суб'єкт-суб'єктної та полісуб'єктної взаємодії в організаційному середовищі тощо.

5. У підрозділі 5.1 авторкою проведено моделювання процесу інтелектуалізації безпекової діяльності торговельного підприємства з використанням інструментів проєктування бізнес-процесів та візуалізації етапів декомпозиції, що є продуктивним результатом методичного та прикладного характеру (с.347-356). Разом з цим, запропонована авторкою послідовність етапів на рис. 5.4 суперечить логіці, яка закладена в теоретичному обґрунтуванні, йдеться про планування процедур оцінювання результативності до проведення аналітичних етапів. Доволі поверхневим є опис змісту програми інтелектуалізації у контексті кроків проєктування. Крім того, зміст програми інтелектуалізації не простежується на рівні зв'язків між декомпозицією першого та другого рівня.

ФЛЕЙЧУК Марія Ігорівна, доктор економічних наук за спеціальністю 21.04.01 – економічна безпека держави, професор кафедри міжнародних економічних відносин, Львівський торговельно-економічний університет, професор кафедри маркетингу, дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. На с. 76–78 авторка зосередилася на розгляді змісту поняття «флуктуація» та обґрунтуванні власної позиції в межах методологічного базису

безпекової діяльності (рис. 1.5, с. 85). Виділення трьох рівнів флуктуацій, зокрема «прийняттого», «помірного» і «неприятного», є важливим кроком для подальшого визначення діапазону змін у безпекових процесах. Однак доцільно було б доповнити цю класифікацію переліком тих параметрів, які повинні братися за основу при оцінюванні цих рівнів, зокрема, уточнити впливи, що визначають межі прийнятності та допустимості змін у системах безпеки торговельного підприємства. Це дозволило б зробити оцінку більш обґрунтованою та забезпечити інтеграцію до практичного застосування у процесах управління безпекою.

2. На рис. 2.6 (с. 143) авторка поруч із уточненням специфічних моментів у діяльності підприємств оптової та роздрібної торгівлі визначає перелік детермінантів, які впливають на безпекову діяльність. Однак, з огляду на поточну демографічну ситуацію в Україні, доцільно було б доповнити цей перелік ще однією важливою детермінантою — «кількістю споживачів», враховуючи не лише поточні тенденції, а й майбутню мобільність різних груп населення. Така додаткова детермінанта дозволить більш точно оцінити вплив змін у демографічній структурі на безпекову діяльність підприємств, зокрема, у контексті адаптації до потенційних змін у попиті та зміні соціально-економічних умов.

3. На рис. 2.12 (с. 190) авторка графічно узагальнила власні дослідження щодо процесу формування, функціонування та розвитку системи управління безпековою діяльністю торговельного підприємства. Водночас, на нашу думку, розроблену модель варто було б доповнити зв'язками з довгостроковою стратегією розвитку підприємства та характеристиками змін середовища його функціонування. Такий підхід дозволив би більш комплексно відобразити взаємодію безпекової діяльності з іншими стратегічними аспектами та факторами зовнішнього середовища, що є важливими для забезпечення ефективної адаптації підприємства до змінних умов.

4. Практичне застосування розробленої технології оцінювання результативності безпекової діяльності дало можливість здобувачці не лише підтвердити суттєвий вплив таких факторів, як COVID-19 та військова агресія, але й виявити наявність позитивних змін у діяльності окремих досліджуваних підприємств за рівнем розрахованого інтегрального показника (рис. 4.9, с. 291). Враховуючи це, доцільно було б приділити більшу увагу вивченню найкращих практик адаптації підприємств до вказаних зовнішніх факторів, супроводжуючи це відповідним теоретичним обґрунтуванням, що могло б сприяти подальшому поширенню цих практик серед інших учасників ринку.

5. У межах розробленої моделі соціально-економічного механізму мотивування інтелектуалізації безпекової діяльності торговельних підприємств (рис. 5.7, с. 377) авторка визначає підстави для виникнення економічних та соціальних протиріч. Однак додаткового пояснення потребує реалізоване групування, яке розрізняє суб'єкти та об'єкти безпеки з одного боку, а з іншого — підприємство. Таке пояснення дозволило б краще розкрити внутрішню структуру взаємодії та роль кожної з цих складових у забезпеченні ефективності безпекової діяльності торговельного підприємства.

На дисертацію та реферат надійшли відгуки:

1) з Державного податкового університету, від декана факультету фінансів та цифрових технологій, доктора економічних наук, професора **Надії ДАВИДЕНКО**. Відгук позитивний із зауваженнями, а саме: 1) на рис. 1 (с. 12 реферату) авторкою подається, в якості складових методологічного базису безпекової діяльності, бачення таких понять як «ризик» та «загроза» через трактування їх як «дестабілізуючих факторів». Така позиція вимагає уточнення зв'язку поміж цих складових категоріального апарату безпеки із конкретизацією порядку виникнення й характеру активності в ході провадження безпекової діяльності; 2) пояснення потребує позиція авторки щодо створення фільтрів, які «...дають змогу розподіляти усе наповнення інформаційного простору на цінну інформацію й інформаційний шум» (с. 18 реферату), зокрема за умови високої інтенсивності інформаційного потоку.

2) з Вінницького національного технічного університету, від проректора з наукової роботи, доктора економічних наук, професора **Ірини ЄПФАНОВОЇ**. Відгук позитивний із зауваженнями: 1) на с. 14 реферату авторка констатує факт «...скорочення частки товарів українського виробництва». Погоджуємося, що цей момент суттєво впливає на діяльність торговельних підприємств, тому його доцільно було розглянути з використанням відповідних аналітичних даних; 2) в моделі соціально-економічного механізму мотивування інтелектуалізації безпекової діяльності торговельних підприємств (рис. 11, с. 28 реферату) здобувачка подає спільно об'єкти та суб'єкти безпеки в контексті розгляду потреб, мотивів та інтересів, що вимагає додаткового обґрунтування.

3) з Одеського національного економічного університету, від завідувача кафедри менеджменту організацій, доктора економічних наук, професора **Іни КУЗНЕЦОВОЇ**. Відгук позитивний із зауваженнями: 1) на с. 13 реферату авторка обґрунтовує необхідність застосування антисипативної технології за умови «прийнятної» рівня флуктуацій. Потребує додаткового уточнення процедура моніторингу інформаційного поля на основі використання «слабких» сигналів, що дає змогу застосувати заходи для підтримки стану динамічної рівноваги підприємства; 2) більш ретельного обґрунтування потребують отримані авторкою результати застосування методу ВОСР для оцінювання ресурсного забезпечення безпекової діяльності (с. 25), зокрема в частині твердження про «...найбільшу вагомість інформаційно-аналітичного забезпечення порівняно з іншими за позитивними аспектами (можливості, що виникають), але він є таким, що вимагає більших витрат і створює найбільші ризики». Тобто уточнення потребує саме твердження про «найбільші ризики».

4) з Національного університету біоресурсів і природокористування, від професора кафедри фінансів, доктора економічних наук, доцента **Зои ТІТЕНКО**. Відгук позитивний із зауваженням: 1) здобувачка розглядає три варіанти технології в межах розроблених науково-практичних засад управління безпековою діяльністю підприємства (с. 13). Підставою для застосування певної технології є рівень флуктуацій. Уточнення потребує перелік показників,

які є ключовими для відстеження таких флуктуацій; 2) авторка, в ході застосування розробленого теоретико-практичного підходу, здійснила оцінку інструментів досягнення необхідного рівня обліково-аналітичного забезпечення безпекової діяльності торговельного підприємства (с. 19). Отримані результати є цікавими, але уточнення потребує інформаційна основа, тобто чи об'єктом оцінювання стало якесь одне торговельне підприємство чи за основу взяті усереднені дані.

5) з Львівського національного університету імені Івана Франка, від професора кафедри маркетингу, доктора економічних наук, професора **Тетяни ЯВОРСЬКОЇ**. Відгук позитивний, є зауваження: 1) авторка визначила детермінанти реалізації безпекової діяльності торговельними підприємствами (с. 14). Погоджуємося із сформованим переліком, але уточнення вимагає така детермінанта як «зміни в національній економіці» через недостатній рівень конкретизації; 2) на рис. 5 (с. 22) представлено технологію оцінювання результативності безпекової діяльності торговельного підприємства. Вважаємо, що вищої чіткості обґрунтування авторської позиції можна було б досягнути за рахунок подання переліку одиничних показників.

6) з Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, від професора кафедри менеджменту та державної служби, доктора економічних наук, професора **Наталії ЗАЧОСОВОЇ**. Відгук позитивний, є зауваження, зокрема: дискусійним є віднесення до недоліків електронної торгівлі такої позиції як «... наявна можливість у споживачів проводити порівняння, зокрема цін, для пошуку більш привабливої пропозиції» (рис. 2, с. 15), оскільки зазначене послугує підставою для удосконалення торговельної діяльності, зокрема щодо підтримки постійного інтересу у споживачів.

7) з Національного інституту стратегічних досліджень, від головного консультанта відділу економічної стратегії центру економічних і соціальних досліджень, доктора економічних наук, професора **Людмили ШЕМАЄВОЇ**. Відгук позитивний із зауваженнями, а саме: уточнення потребують окремі позиції розробленої моделі соціально-економічного механізму мотивування інтелектуалізації безпекової діяльності торговельних підприємств (рис. 11, с. 28), зокрема в частині стимулювання до «самотивації» та «мотивації до обміну знаннями».

8) з Національного університету «Львівська політехніка», від професора кафедри менеджменту та маркетингу у видавничо-поліграфічній справі Інституту поліграфії та медійних технологій, доктора економічних наук, професора **Андрія ШТАНГРЕТА**. Відгук позитивний, є зауваження, зокрема: здобувачка доводить, що відмінна інтенсивність реалізація процесів оцифрування, цифровізації та цифрової трансформації визначає темпи переходу до моделі електронної торгівлі (ст. 14). На нашу думку, дискусійним є твердження про необхідність адаптації провадження безпекової діяльності. Вважаємо, що первинними повинні бути саме зміни в діях суб'єктів безпеки із наступною реалізацією певних етапів цифровізації в торговельній діяльності, тобто виходячи із можливих ризиків і загроз.

9) з ПЗВО «ІТ СТЕП Університет», від доктора економічних наук **Олександра МЕЛЬНИКОВА**. Відгук позитивний, є зауваження: авторкою розроблена модель часової трансформації умов функціонування та засад здійснення безпекової діяльності торговельними підприємствами (рис. 2, с. 15). Вважаємо дискусійним віднесення такої позиції як «...існуюча потреба систематичного технічного оновлення та застосування дедалі новіших технологій» до недоліків електронної торгівлі, оскільки вона може послугувати формуванню нових можливостей для розвитку бізнесу за умови лідерства.

У дискусії взяли участь члени докторської ради:

Євгеній РУДНІЧЕНКО: д.е.н., проф., спеціальність 21.04.02. Оцінка позитивна. *Є зауваження.*

При всіх перевагах мотивування інтелектуалізації безпекової діяльності та доведення позиції Зоряни Петрівни відносно людиноцентричності, неможливо у повній мірі погодитися із твердженням, що саме людина виявляє проблему і встановлює можливі цілі у її вирішенні, а технологічна складова забезпечує інформаційний супровід, швидкість і якість виконання відповідно до затвердженого алгоритму дій. Тут мабуть краще використовувати слово «поки», або на даний момент, особливо це стосується сфери безпеки, оскільки сучасні моделі засновані на нейронних мережах та якісно навчені, можуть достатньо чітко ідентифікувати проблему ще на ранніх етапах її генерування у зовнішньому та внутрішньому середовищі функціонування суб'єкта господарювання, а також запропонувати засоби її попередження або мінімізації можливих негативних наслідків.

Марта КОПИТКО: д.е.н., проф., спеціальність 21.04.02. Оцінка позитивна. *Є зауваження.*

Щодо дискусійних положень, то авторкою при уточненні змісту антисипативної технології управління безпековою діяльністю підприємства, вказано на необхідності відстеження «слабких» сигналів, але в тексті роботи недостатньо розкрито цей момент з позиції конкретизації джерел та процедури опрацювання таких сигналів.

Оксана ДУФЕНЮК: д.ю.н., доц., спеціальність 21.04.02. Оцінка позитивна. *Без зауважень.*

Тарас ШИРА: д.е.н., проф., спеціальність 21.04.02. Оцінка позитивна. *Є зауваження.*

Як і стосовно будь-якої роботи я би хотів вказати на деякі дискусійні моменти, що безперечно не знижують цінності отриманого вагомому результату. Так, здобувачка розробила модель соціально-економічного механізму мотивування інтелектуалізації безпекової діяльності торговельних підприємств. В ході дискусії звучали аргументи на користь можливості ліквідації протиріч, які виникають через відмінні інтереси учасників безпекового процесу. З більшістю міркувань здобувачки можна погодитися. Водночас, вважаємо, що обмежено враховані поточні обставини, тобто військові дії та швидка зміна ринку праці, які все таки впливають й на сутність інтересів. Будь-які екстремальні умови спонукають людину до переоцінки

інтересів. Водночас такий момент покликаний підкреслити важливість продовження для здобувачки наукового пошуку.

Василь ФРАНЧУК: д.е.н., проф., спеціальність 21.04.02. Оцінка позитивна. *Є зауваження.*

Водночас було б доцільно висновки дисертаційної роботи сформулювати в спосіб, де викласти основну суть наукових результатів та рекомендації щодо їх використання на практиці чи в науці. Якість дисертаційної роботи від такого викладу її висновків тільки б підвищилась.

Ірина РЕВАК: д.е.н., проф., спеціальність 21.04.01. Оцінка позитивна. *Є зауваження.*

Характеризуючи категоріальний силогізм поняття «безпекова діяльність», зокрема поняття «Діяльність, яка є проявом психологічної і фізичної активності людини щодо створення прийнятних умов для свого існування через задоволення потреб і полягає у впливі на навколишнє середовище, що сприяє її власному розвитку» доцільно було ще включити інтелектуальну активність і більш ширше представити цю дефініцію.

При проведенні таємного голосування виявилось, що із 13 членів спеціалізованої вченої ради, які взяли участь у голосуванні (з них 6 докторів за профілем дисертації), проголосували:

«За» – 13 членів ради,

«Проти» – немає,

недійсних бюлетенів – немає.

ВИСНОВОК

спеціалізованої вченої ради Д 35.725.04 Львівського державного
університету внутрішніх справ про дисертаційну роботу

РАВЛІНКО Зоряни Петрівни

**«Теоретико-методологічні засади безпекової діяльності
торговельних підприємств»,**

що подана на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за
спеціальністю 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності

Спеціалізована вчена рада, заслухавши доповідь дисертанта, виступи
опонентів та обговоривши матеріали дисертації Равлінко З. П., відзначає:

1. Актуальність теми дослідження.

Інтенсивність торгівлі є одним із важливих індикаторів, що характеризують соціально-економічні процеси в країні та відповідність світовим тенденціям розвитку. Водночас діяльність торгових підприємств визначається низкою типових і новітніх викликів у формі високої конкуренції через порівняно низький бар'єр входження нових учасників ринку, залежності від динамічності політичних, соціальних та економічних процесів, результативності роботи національних товаровиробників та купівельної спроможності населення, що вимагає повсякчасного зосередження на вирішенні усіх поточних, тактичних і стратегічних завдань з позиції

підтримання необхідного рівня бізнесу. Загалом актуальною є безпекова діяльність у межах кожного торговельного підприємства для провадження бізнесу й досягнення поставлених цілей попри суттєвість впливу зовнішніх і внутрішніх факторів. Ключовим є те, що параметри такої діяльності є відмінними порівняно з промисловістю та іншими секторами національної економіки. Попередні напрацювання, які зводилися до фізичного захисту товару, перевірки контрагентів, відстеження зміни попиту й цінових коливань тощо, втрачають актуальність на фоні збільшення втрат від атаки на комп'ютерну систему з метою викрадення особистих даних основних партнерів і знищення конфіденційних відомостей, махінацій із платіжними системами, прогалинами у створенні цікавого контенту для цільових аудиторій постійних або потенційних клієнтів та інших обставин виникнення новітніх загроз.

Останнє десятиліття ознаменувалося максимальним пришвидшенням соціально-економічних процесів із складнопрогнозованим перебігом подій в короткій перспективі. COVID-19 і воєнні дії, як фактори короткострокової дії, та збільшення частки цифрової економіки, зокрема за рахунок поширення електронної торгівлі, в цілому кардинально змінюють торговельно-технологічний процес функціонування підприємств оптової та роздрібною торгівлі, що суттєво знижує результативність застосування набутого раніше досвіду безпекової діяльності. Осучаснення засад здійснення безпекової діяльності стає необхідним і життєво важливим завданням, від виконання якого залежить спроможність торговельних підприємств забезпечувати реалізацію товарів українського виробництва і на високому рівні задовольняти потреби споживачів.

Важливість розроблення теоретико-методологічних засад безпекової діяльності торговельних підприємств із формуванням підґрунтя для їх активного практичного застосування визначається як складною поточною ситуацією в національній економіці, так і тенденціями, що домінують у країнах-лідерах економічного розвитку. Післявоєнне відновлення національної економіки очікувано буде супроводжуватися посиленням конкурентного тиску з боку іноземних компаній, а відтак важливим є завчасне формування такої теоретичної основи, яка дасть змогу українським торговельним підприємствам вижити та створити необхідні й достатньою мірою безпечні умови для розвитку попри високу турбулентність змін.

2. Найсуттєвіші наукові результати, які одержав здобувач особисто.

Отримані у дисертації результати в сукупності розв'язують важливу наукову проблему, що полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробленні методологічних засад безпекової діяльності торговельних підприємств. Основні положення наукової новизни є особистим внеском автора та полягають у наступному:

вперше:

– сформовано науково-методичні засади оцінювання забезпечення безпекової діяльності торговельних підприємств, які спираються на застосування методу BOCR, що дозволило, з огляду на поточну безпекову

ситуацію та специфіку функціонування торговельних підприємств (стосовно масштабів діяльності та домінування традиційної чи електронної моделі торгівлі), охарактеризувати кадрове, інформаційно-аналітичне, структурно-функціональне та технічне забезпечення за встановленими критеріями (Benefits, Opportunities, Costs, Risks) щодо пріоритетності для суб'єктів безпеки і проблемності у задоволенні таких потреб та на основі цього сформулювати аналітичну основу для осучаснення засад провадження безпекової діяльності;

– сформовано теоретико-методологічне підґрунтя інтелектуалізації безпекової діяльності торговельного підприємства, яке, завдяки застосуванню методу функціонального моделювання IDEF0, визначає зміст й етапність реалізації комплексу заходів, які сприяють розвитку розумових здібностей з метою генерування й ефективного застосування знань, а також покращення технологічного базису, що в сукупності сприяє посиленню інтелектуальної активності учасників безпекового процесу із виконанням ними на якісно вищому рівні завдань з підтримання економічної безпеки підприємства для розвитку й реалізації економічних інтересів;

– розроблено соціально-економічний механізм мотивування інтелектуалізації безпекової діяльності торговельних підприємств, який орієнтований на ліквідацію протиріч в економічних і соціальних інтересах та стимулювання (на підставі застосування комбінації матеріальних і нематеріальних стимулів відповідно до внутрішніх мотивів суб'єктів і об'єктів безпеки) до самомотивації й мотивації до обміну знаннями, що загалом створює сприятливі умови для осучаснення необхідних знань провадження безпекової діяльності на підставі врахування фактичних потреб і відповідних мотивів усіх учасників безпекового процесу;

– сформовано методологічний підхід до оцінювання ефективності механізму мотивування інтелектуалізації безпекової діяльності торговельного підприємства, який, на підставі методології формування комплексних оцінок, передбачає: послідовне виконання формальних та експертних процедур стосовно узагальнення оцінок за групами методів стимулювання; оцінювання ефекту від застосування агрегованих методів; розрахунок інтегрального показника, що в результаті створює умови для зворотного зв'язку, який дозволяє уточнювати (коригувати) тактики й стратегії застосування методів стимулювання відповідно до реальної безпекової ситуації;

удосконалено:

– науково-практичні засади управління безпековою діяльністю підприємства, що, на відміну від існуючих, спираючись на результати визначення рівня флуктуацій основних показників діяльності підприємства («прийнятний», «помірний», «критичний»), передбачає застосування однієї із технологій, тобто «антисипативної», «адаптивної» або «антикризової», що дає змогу із максимальною ефективністю планувати й здійснювати безпекові заходи для протидії загрозам і створенню умов використання нових можливостей, які виникають через високу динамічність середовища функціонування;

– методологічні засади формування та розвитку системи управління безпековою діяльністю торговельних підприємств, відмінністю яких є

уточнення складу та змісту основних складових такої системи (мета, принципи, функції, методи, технології, механізм управління, забезпечення (кадрове, інформаційно-аналітичне, структурно-функціональне, технічне)), що у сукупності із урахуванням специфіки діяльності торговельних підприємств та динамічної трансформації середовища їх функціонування вибудовує цілісне бачення етапності створення та умов розвитку задля забезпечення результативного виконання окреслених перед суб'єктами безпеки завдань;

– науково-практичний підхід до створення системи інформаційно-аналітичного забезпечення безпекової діяльності торговельних підприємств, який відрізняється від відомих уточненими засадами задоволення інформаційних потреб суб'єктів безпеки та врахуванням типових і спеціалізованих бізнес-процесів торговельного підприємства, що стало підставою для горизонтальної (інформаційна та аналітична складові) та вертикальної (підсистема нижчого порядку – обліково-аналітичне забезпечення) структуризації із конкретизацією змісту організаційного й функціонального етапів формування для спрощення практичного застосування в умовах будь-якого торговельного підприємства;

– теоретико-практичний підхід до визначення важливості покращення інструментів обліково-аналітичного забезпечення безпекової діяльності торговельних підприємств, особливістю якого є застосування методу багатокритеріального вибору альтернатив на основі нечіткого відношення переваги, що дало змогу, з огляду на вихідні умови щодо повноти задоволення інформаційних потреб суб'єктів безпеки та специфіку діяльності торговельних підприємств, визначити ті інструменти обліково-аналітичного забезпечення, що потребують максимальної уваги у покращенні через внесення змін у ресурсне забезпечення та коригування програми розвитку безпекової діяльності торговельного підприємства;

– технологію оцінювання результативності безпекової діяльності торговельного підприємства, яка відрізняється процедурою розрахунку інтегрального показника на основі врахування рівня одиничних індикаторів та визначення групових показників, які характеризують дієвість механізмів безпекової діяльності, якість системи управління безпековою діяльністю та ефективність активності суб'єктів безпеки, що в сукупності створює необхідну інформаційну основу для контролю за ходом безпекової діяльності та розроблення оперативних, тактичних і стратегічних заходів збільшення ефективності;

– організаційно-економічний механізм управління безпековою діяльністю торговельних підприємств, який, на відміну від відомих, передбачає здійснення керуючого впливу на об'єкти безпеки шляхом застосування актуальних на певний момент методів, способів, форм та інструментів у вигляді організаційної й економічної складових, забезпечують результативне виконання поставлених перед суб'єктами безпеки завдань;

набули подальшого розвитку:

– понятійно-термінологічний апарат безпекової діяльності шляхом уточнення змісту та встановлення взаємозв'язку між такими базовими

поняттями, як «безпека», «економічна безпека держави», «національні інтереси», «стійкість економічної системи», «економічна безпека підприємства», «діяльність», що, на відміну від відомих, ґрунтується на логічно орієнтованій взаємообумовленості функціональних і сутнісних особливостей визначених понять і розвиває етимологічно-семантичну складову теоретико-методологічної бази безпекової діяльності торговельних підприємств;

– методологічний базис безпекової діяльності підприємства на основі системного та синергетичного підходів, який відрізняється цільовим спрямуванням заходів безпекової діяльності на підтримання динамічної рівноваги за рахунок гомеостазу і впорядкування хаосу, що формує необхідну підставу для відстеження й прогнозування флуктуацій, які є наслідками суттєвості впливу дестабілізуючих факторів (ризиків і загроз), установлення моменту наближення до точки біфуркації та розроблення бажаних атракторів, завдяки чому відбувається підтримання стійкості й підконтрольності процесів і збереження цілісності підприємства як системи;

– модель часової трансформації умов функціонування та засад здійснення безпекової діяльності торговельними підприємствами, яка, порівняно з відомими, сформована на параметрах традиційної й електронної торгівлі, фактичного змісту процесів оцифрування, цифровізації та цифрової трансформації в умовах українських торговельних підприємств, що реалізуються під тиском технологічних й економічних змін і зміни інтересів споживачів, що дало змогу конкретизувати переваги й недоліки зростання частки електронної торгівлі та створити необхідну інформаційну базу для безпекової діяльності на випередження.

3. Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертаційній роботі Равлінко З. П. забезпечується повнотою, обґрунтованістю та об'єктивністю вихідної інформації. В основу методології дисертаційної роботи покладено системний підхід, у межах якого застосовано такі методи: *індукції та дедукції, порівняння і систематизації* – для дослідження сутнісних характеристик та еволюції базових понять дисертаційної роботи; *аналізу та синтезу* – під час аналізування діяльності торговельних підприємств; *статистичного аналізу* – для встановлення детермінантів реалізації безпекової діяльності в умовах торговельних підприємств; *непараметричні статистичні* – для уточнення тенденцій в трансформації умов функціонування та засад здійснення безпекової діяльності торговельних підприємств; *анкетування та експертного аналізу* – для розроблення ключових позицій технології оцінювання результативності безпекової діяльності торговельного підприємства; *моделювання* – для побудови моделі управління безпековою діяльністю підприємства, створення моделі часової трансформації умов функціонування та засад здійснення безпекової діяльності торговельними підприємствами, формування та розвитку системи управління безпековою діяльністю торговельного підприємства,

структуризації інформаційно-аналітичного забезпечення безпекової діяльності торговельного підприємства, деталізації інформаційно-аналітичного забезпечення безпекової діяльності торговельного підприємства; *багатокритеріального вибору альтернатив на основі нечіткого відношення переваги* – для визначення важливості покращення інструментів обліково-аналітичного забезпечення безпекової діяльності торговельних підприємств; *BOCR* – для оцінювання забезпечення безпекової діяльності торговельних підприємств; *функціонального моделювання IDEF0* – для встановлення етапності інтелектуалізації безпекової діяльності торговельного підприємства; *морфологічного аналізу* – для уточнення понятійно-категоріального апарату за проблемою; *формування комплексних оцінок* – під час оцінювання ефективності механізму мотивування інтелектуалізації безпекової діяльності торговельного підприємства; *графічний* – під час наочного подання теоретичного та методичного матеріалу; *абстрактно-логічний* – задля теоретичних узагальнень і висновків дослідження.

Наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційної роботи сформульовані конкретно, логічно, послідовно та є методично аргументованими. Достовірність одержаних результатів підтверджується: теоретичною і методологічною обґрунтованістю вихідних позицій дослідження; опрацюванням великої кількості першоджерел, статистичних матеріалів; застосуванням сучасних методів економічних досліджень; апробацією результатів дослідження на науково-практичних конференціях.

4. Значення наукових результатів для теорії і практики.

Сформульовані у дисертації окремі положення, висновки та пропозиції, отримані авторкою у процесі дослідження, використано у практичній діяльності: ПП «Науково-виробниче підприємство «Завод техніки зв'язку і автоматики»» (довідка від 01.11.2024 р. № 1101-1); ПП «Троянда-Захід» і ТзОВ «Міксуймо разом» (довідка від 18.10.2024 р. № 156; довідка від 23.10.2024 р. № 66); ТзОВ «Вівера груп» (довідка від 21.10.2024 р. № 120); ПП «Технозахист» (довідка від 01.11.2024 р. № 241101/1).

Теоретичні узагальнення, наукові розробки та методологічні положення дисертаційної роботи впроваджені в освітній процес та наукову діяльність, зокрема: (акт впровадження в освітній процес Львівського державного університету внутрішніх справ від 02.01.2024 р. № 01); (акт впровадження у наукову діяльність Львівського державного університету внутрішніх справ від 04.01.2024 р. № 2).

5. Загальний висновок.

Дисертація **Равлінко Зоряни Петрівни** на тему «**Теоретико-методологічні засади безпекової діяльності торговельних підприємств**» що подана на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності, є завершеною науковою роботою, виконаною на належному науково-теоретичному рівні, містить науково обґрунтовані теоретичні

положення і практичні результати, свідчить про особистий внесок здобувача у розвиток наукової думки.

За змістом і оформленням дисертація Равлінко З. П. відповідає вимогам пунктів 7–9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, а її автор – **Равлінко Зоряна Петрівна** заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності.

На підставі результатів таємного голосування та прийнятого висновку докторська рада присуджує **Равлінко Зоряні Петрівні** науковий ступінь доктора економічних наук за спеціальністю 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності.

**Головуючий на засіданні спеціалізованої
вченої ради з присудження наукового
ступеня доктора наук Д 35.725.04,
доктор економічних наук, професор**

**Вчений секретар спеціалізованої
вченої ради з присудження наукового
ступеня доктора наук,
кандидат економічних наук, доцент**

М.П.

Василь ФРАНЧУК

Володимир ГОБЕЛА

«7» лютого 2025 року